

Üreticilerin Tarım Sigortası Yaptırmaya Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi Konya İli Akşehir İlçesi Örneği

Araştırma / Research

Geliş Tarihi / Received
21.02.2017

Kabul Tarih / Accepted
31.05.2017

DOI
10.28955/alinterizbd.293243

ISSN 2564-7814
e-ISSN 2587-2249

Rüveyda KIZILOĞLU

*Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü,
Tokat- Türkiye*

e-posta: ruveyda.kiziloglu@gop.edu.tr

Öz: Bu çalışmada amaç, Konya ili Akşehir ilçesindeki üreticilerin tarım sigortası yaptırmaları ve tarım sigortası yaptırmalarını etkileyen bazı faktörlerin belirlenmesidir. Bunun için 90 üretici ile görüşülmüştür. Üreticilerin ortalama yaşı 49,54 olarak bulunmuştur. Üreticilerin toplam yıllık gelirlerinin 33.168,89 TL olduğu hesaplanmıştır. Üreticilerin ortalama arazi büyüklüğü 117,47 dekar'dır. Üreticilerin 43,26 dekarla en fazla buğday yetiştirildiği gözlenmiştir. Üreticilerin en fazla sigorta yaptırdığı ürünler sırasıyla buğday (%35,56), kiraz (%32,22) ve erik (21,11) olduğu belirlenmiştir. Üreticilerin %58,89'u ürünü sigorta yaptırdığı belirlenmiştir. Tarım sigortasını yaptırmada etkili olan faktörler binary logit analizi ile test edilmiştir. Üreticilerin sigorta yaptırmada istatistiksel olarak olası etkili olanlar ise; üreticilerin ilköğretim mezunu olma durumu, sahip oldukları arazi büyüklüğü, yıllık toplam gelirleri ve sürekli afet riskinden dolayı sigorta yaptırmaları olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Üretici, sigorta, karar verme, tarım

Determining Factors Affecting Farmers' Agricultural Insurers A Case Study of Akşehir District of Konya Province

Abstract: The aim of this research is that make agriculture insure and to determine some factors affecting to insurance the producers of Konya province Akşehir province. It has been discussed with 90 producers. The average age of the producers was 49.54. Annual income of producers is 33,168.89 TL. The average land size of producers is 117.47 decars. The producers seem to have the most wheat grown with 43.26 decars. The products that the producers had the most insurance were wheat (35.56%), cherry (32.22%) and plum (21.11) respectively. It was determined that 58.89% of the producers had insured products. The research used to binary logit analysis. As producers' insistence on having insurance, the possible ones are; the status of primary school graduates of the producers was determined as the size of the land they had, their annual total incomes and insurance status due to continuous disaster risk.

Keywords: Producers, insurance, decision making, agriculture

1. GİRİŞ

Küresel ısınmaya bağlı iklim değişikliği ve bu iklim değişikliğinin meydana getirmiş olduğu afetler tarım sektöründeki riskleri artırmıştır. Oluşan riskler üretim seviyelerinin düşmesine, üretici gelirlerinde azalmaya ve insanların ihtiyaçlarının karşılanamamasına neden olmaktadır. Üretim seviyelerinin korunması ancak üreticilerin korunmasıyla sağlanabilmektedir. Bu açıdan tarım sigortasının yaygınlaştırılmasıyla üreticilerin korunması sağlanacaktır (Ertan ve Gök, 2012).

Dünyada modern anlamda tarımsal sigorta uygulamaları 1770-1800 yılları arasında Avrupa'da başlamıştır. İlk kez İrlanda'da sigorta kooperatiflerince hayvan sigortaları ve Almanya'da ise dolu ve yangın sigortaları yapılmıştır. Diğer Avrupa ülkeleri ve daha sonra ABD ve Japonya gibi ülkelerde geniş kapsamlı tarım sigortaları uygulamaları başlanmıştır (Dinler, 2004).

AB içerisinde en kapsamlı ve en başarılı tarım sigortası sistemine sahip ülke olarak gösterilen İspanya'da doğal riskler en yüksek derecede teminat altına alınmaya çalışılmaktadır. Tüm doğal afetler teminat kapsamında olup devlet tarafından desteklenmektedir. Ortalama devlet desteği %53

olup, bunun %43'ü kadarı (137 milyon €) merkezi hükümet tarafından, %12'si kadarı ise yerel yönetimler tarafından karşılanmaktadır (Ertan ve Gök, 2012).

Türkiye'de tarım sigortaları uygulamaları 1957 yılında başlamış olmasına rağmen 1995 yılına kadar tarımda risk yönetiminde devletin çiftçi primlerini desteklemesi hiçbir zaman konu edilmemiş ve doğal afetler öncesinde herhangi bir çalışma yapılmamıştır. 1987 yılında planlı bir çalışma başlatılmış, 1995 yılında tarım sigortalarının ortak bir sistem içerisinde uygulanması için Tarım Sigortaları Vakfı kurulmuştur. Daha sonra 2004 yılında ülke genelinde yaşanan doğal afetin 2 milyar TL zarar oluşturması ve mevcut yasalarla bu zararın karşılanamaması ile Türkiye'de de tarımsal yapıya uygun tarım sigortaları sisteminin oluşturulması için acil eylem planına aldığı kanunun çalışmaları hızlandırılmıştır (Tümtaş, 2007).

İspanya modeli örnek alınarak 14.06.2005 tarihinde devlet destekli sigorta uygulaması amaçlı kabul edilen kanun gereği faaliyetlerin yürütülmesi amaçlı Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) kurulmuştur. Çiftçilerin primlerinin %50'sini destekleyen TARSİM, aynı zamanda Çiftçi Kayıt Sistemi'ne çiftçilerin kayıt olmasını, ön soy ve soy kütüğü kayıtlarının güncel olması şartlarını da getirmiştir (Ertan ve Gök, 2012).

Türkiye'de "Türkiye İstatistik Kurumu" (TUİK) 2015 verilerine göre 14 milyon 731 bin büyük baş hayvan, 44 milyon 673 bin küçük baş ve 208 milyon 700 bin kümes hayvanına sahip olduğu belirlenmiştir. TARSİM 2015 verilerine göre toplamda 175.336 adet hayvanda sigorta yaptırılmıştır. TUİK 2015 verilerine göre Türkiye'nin toplam işlenen arazi miktarı 20.433 bin hektardır. TARSİM 2015 verilerine göre toplamda 5.181,102 dekar alan sigorta yapılmıştır. Verilere bakıldığında gerek hayvancılık olsun gerek bitkisel üretimde Türkiye genelinde tarım sigortasında üreticilerin yaptırmadığı söylenebilir. TARSİM 2015 verilerine göre toplam sigorta bedeli 5 585 183 423 TL olarak hesaplanmıştır.

Bu çalışmada, Konya ili Akşehir ilçesinde kırsal alandaki üreticilerin tarım sigortası uygulamasının bilinirlik düzeyi ve üreticilerin tarım sigortası yaptırmaya yönelik faktörlerin sigorta yaptırmaları üzerindeki etkilerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Materyal

Araştırmanın ana materyalini üreticilerle yüz yüze görüşmeler sonucu elde edilen anket sonuçları oluşturmaktadır.

Verilerin toplanması aşamasında izlenen yöntem

Ana kitlenin en iyi düzeyde temsil edilecek örnek sayısının belirlenmesinde oransal yaklaşımdan yararlanılmıştır (Newbold, 1995).

$$n = \frac{Np(1-p)}{(N-1)\sigma_p^2 + p(1-p)} \dots\dots\dots(1)$$

Formül 1 de

n= örnek büyüklüğü (90),

N= popülasyon büyüklüğü,

p= tahmin oranı (0.5 maksimum örnek büyüklüğü için),

σ_p^2 = oran varyansı (maksimum örnek hacmine ulaşmak için %95 güven aralığında çizelge değeri 1.96 ve %10 hata payı ile).

Ana kitleyi oluşturan üreticilerin özellikleri başlangıçta bilinmediği için, örnek hacmini maksimum kılacak şekilde p=0.5 olarak alınmış ve örnek hacmi 90 üretici olarak bulunmuştur. Görüşülecek üreticilerin sayısının belirlenmesinde, yerleşim birimlerinin toplam popülasyon içindeki payları esas alınmış (Şahin ve Miran, 2007; Cankurt ve ark., 2009; Engindeniz, 2010; Tümer ve Birinci, 2013) ve örneğe alınan bireyler tesadüfi olarak belirlenmiştir.

Yöntem

Verilerin analizi aşamasında izlenen yöntem

Üreticilerin sigorta yaptırmasını etkileyen sosyo-ekonomik faktörler Binary Logit modeli kullanılarak analiz edilmiştir. Logit modelinde bağımlı değişken Dummy ve tahmin edilen olasılık değerleri 0 ile 1 arasında değişmektedir. Bu araştırma için kullanılacak metotlardan birisi de Probit modeli olup Logit ile Probit modelleri arasındaki temel farklılık modellerin olasılık dağılımlarına ilişkin varsayımın farklı olmasından kaynaklanmaktadır (Greene, 2011). Diğer taraftan, Logit modelinde bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni daha iyi açıkladığı kabul edildiği yani lojistik regresyon analizi ile yapılan çözümlenmeden elde edilen matematiksel modelin yorumlanmasının daha kolay olduğu (Kalaycı, 2010) için bu çalışmada Logit modelinin kullanımı tercih edilmiştir (Cankurt ve ark., 2010).

Lojistik regresyonun üç temel yöntemi vardır. Bunlar, İkili Lojistik Regresyon (Binary Logistic Regression); Sıralı Lojistik Regresyon (Ordinary Logistic Regression); İsimli Lojistik Regresyondur (Nominal Logistic Regression) (Stephenson, 2008). Bu çalışmada İkili Lojistik Regresyon yöntemi kullanılmıştır. Oluşturulan modelin P değeri 0.05'den küçük olduğundan model %95 güven aralığında kabul edilebilir.

Çizelge 1'de analizde kullanılan bağımlı ve açıklayıcı değişkenlere ait açıklamalar ve tanımlayıcı istatistikler verilmiştir.

3. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

Üreticilerin Genel Özellikleri

Araştırma kapsamında görüşülen üreticilerin ortalama yaşı 49.54 olarak bulunmuştur. Üreticilerin eğitim durumları incelendiğinde %54.44 ilkököl mezunu olduğu Çizelge 1'den anlaşılmaktadır.

Üreticilerin hammadde temini gibi ihtiyaçlarını karşılamak ya da bilinçlenmek için kooperatif ya da birliklere üye oldukları gözlenmiştir, Üreticilerin kooperatif ya da birliklere üye olma oranı da %55,56 olarak belirlenmiştir, Üreticilerin toplam yıllık gelirlerinin 33.168,89 TL olduğu hesaplanmış ve tarım dışı gelirin olup olmadığı incelendiğinde ise %74,44'nün tarım dışı geliri olduğu saptanmıştır (Çizelge 1),

Çizelge 1. Üreticilerin genel özellikleri ve bazı istatistikleri sonuçları

Değişken, Gruplar ve Açıklaması	Frekans	%	Standart Sapma	Ortalama
Bağımlı Değişken				
Tarım Sigortası Yaptıran Üretici:1	53	58,89	0,495	
Tarım Sigortası Yaptırmayan Üretici:0	37	41,11		
Açıklayıcı Değişkenler				
Yaş (YAS)	Sürekli Değişken			49,54
İlkokul Mezunu Olma Durumu (ILKOKUL)	Mezun değilse:0	41	45,56	0,501
	Mezunsu:1	49	54,44	
Ortaokul Mezunu Olma Durumu (ORTAOKUL)	Mezun değilse:0	61	67,78	0,470
	Mezunsu:1	29	32,22	
Kooperatiflere Üye Olma Durumu (UYEKOOP)	Üye değilse: 0	40	44,44	0,500
	Üye ise: 1	50	55,56	
Birliklere Üye Olma Durumu (UYEBIRLIK)	Üye değilse: 0	40	44,44	0,500
	Üye ise: 1	50	55,56	
Tarım dışı gelir olup olmama durumu (TARIMDIS)	Tarım Dışı Gelir Yoksa: 0	23	25,56	0,439
	Tarım Dışı Gelir Varsa: 1	67	74,44	
Prim Desteğinin sigorta yaptırmaya etkisinin olma durumu (PRIM)	Olmadıysa: 0	49	54,44	0,501
	Olduysa: 1	41	45,56	
Sürekli Afet riskin olmasının sigorta yaptırmaya etkisinin olma durumu (RISK)	Olmadıysa: 0	28	31,11	0,466
	Olduysa: 1	62	68,89	
Tanıdıkların sigorta yaptırmasının sigorta yaptırmaya etkisinin olma durumu (TANIDIK)	Olmadıysa: 0	84	93,33	0,251
	Olduysa: 1	6	6,67	
Devlet desteğinin olması sigorta yaptırmaya etkisinin olma durumu (DEVLTDDES)	Olmadıysa: 0	77	85,56	0,354
	Olduysa: 1	13	14,44	
Sigorta yaptıranların kazanımlarının görülüp sigorta yaptırmaya etkisinin olma durumu (GORME)	Olmadıysa: 0	78	86,67	0,342
	Olduysa: 1	12	13,33	
Geçen senelere göre ürünlerde olumuz etkileyen bir olayla karşılaşma durumu (SORNKARS)	Karşılaşmadıysa :0	11	12,22	0,329
	Karşılaştıysa:1	79	87,78	
Gelir (GELİR) (yıllık TL)	Sürekli Değişken			33,168,89
Arazi Büyüklüğü (ARAZI)	Sürekli Değişken			117,4667

Üreticilerin %54,44'nün sigorta yaptırmada prim desteğinin etkisinin olmadığını söylerken, %68,89'nun sürekli afet riskinin olmasının sigorta yaptırmada etkili olduğunu belirtmişlerdir, Üreticilerin %93,33 gibi büyük birçoğunun tanıdıklarının sigorta yaptırmasının sigorta yaptırmalarına etkili bir olay olmadığı ve üreticilerin %86,67'sinde sigorta yaptıranların kazanımlarının görülüp yine de yaptırmaya yönelmedikleri belirlenmiştir, Yine büyük bir çoğunluğunun üreticilerin (%85,56) devlet desteğinin olması sigorta yaptırmalarına etkili olmadığını dile getirmişlerdir (Çizelge 1) , Ertan ve Gök 2012 yılında Eğirdir ilçesinde yaptıkları çalışmalarında üreticilerin tarım sigortası yapma

nedenlerinden yüzdelik olarak en önemli buldukları devlet desteğinin olması (%40,2) ve sürekli afetin olması (%28,6)'dır,

Üreticilerin %87,78'i geçen seneye göre ürünlerinde olumsuz bir olayla karşılaştıklarını belirtmişlerdir (Çizelge 1),

Üreticilerin ortalama 32,79 yıllık üreticilik deneyimleri olduğu belirlenmiştir, Üreticilerin ortalama olarak 5,62 yıldır tarım sigortasından haberdar ancak 3,77 yıldır tarım sigortası yaptırdıkları belirlenmiştir,

Araştırma kapsamında görüşülen üreticilerin ortalama arazi büyüklüğü 117,47 dekadır, Üreticilerin üretim deseni, üretim yaptıkları ekim alanı ve sigorta yaptırdıkları ürünler Çizelge 2'de verilmiştir, Çizelgeye göre %58,89'lük oranla ve 43,26 dekarla en fazla buğday yetiştirildiği görülmektedir, Buğdayı takiben %43,33'lük oranla kiraz, %37,78'lik oranla arpa, %31,11'li oranla erik, %27,78'lik oranla şeker pancarı ve %24,44'lük oranla haşhaş olduğu belirlenmiştir, Üreticilerin en fazla sigorta yaptırdığı ürünler sırasıyla buğday (%35,56), kiraz (%32,22) ve erik (%21,11) olduğu Çizelge 2'den anlaşılmaktadır,

Çizelge 2. Üreticilerin üretim deseni, ekim alanı ve sigorta yaptırdıkları ürünler

	Frekans	%	Ortalama Ekim Alanı (da)	Sigorta Yaptıran Üretici Sayısı	%
Erik	28	31,11	6,78	19	21,11
Vişne	17	18,89	3,61	9	10,00
Elma	21	23,33	5,33	11	12,22
Armut	4	4,44	0,44	1	1,11
Kiraz	39	43,33	15,51	29	32,22
Buğday	53	58,89	43,26	32	35,56
Arpa	34	37,78	18,87	13	14,44
Haşhaş	22	24,44	6,23	12	13,33
Şeker Pancarı	25	27,78	8,56	6	6,67
Mısır	15	16,67	4,28	3	3,33
Ayçiçeği	3	3,33	2,89	1	1,11
Yonca	6	6,67	0,77	-	-
Fig	3	3,33	0,94	-	-

Üreticilerin Sigorta Yaptırmasına Etki Eden Faktörler

Ürünü ya da üreticiyi korumak veya üreticinin uğradığı zararı bir nevi karşılamayı garanti altına almak, tarımdaki risk ve belirsizliğe karşı tedbir için yapılan sigorta işlemi için üreticilerin sigorta yaptırma durumu incelenmiş ve araştırmanın asıl amaçlarından olan yaptırma olası etkilerini istatistik olarak ortaya koymak istenmiştir. Üreticilerin %58,89'u ürünü sigorta yaptırırken %41,11'i sigorta yaptırmadığı belirlenmiştir. Tarım sigortasını yaptırmada olası etkili olması ihtimali olanlar modele alınmış ve Çizelge 3'de bu değişkenler verilmiştir. Üreticilerin sigorta yaptırmada istatistik olarak olası etkili olanlar ise; üreticilerin ilkökul mezunu olma durumu, sahip oldukları arazi büyüklüğü, yıllık toplam gelirleri ve sürekli afet riskinden dolayı sigorta yaptırma durumları olarak belirlenmiştir.

%10 önem seviyesinde anlamlı bulunan üreticilerin yıllık toplam gelirleri ile tarım sigortası yaptırması arasında pozitif yönlü bir ilişki olası bir sonuç olarak beklirlenmiştir. Yani üreticilerin bir birimlik gelir artışı tarım sigortası yaptırma olasılığını %93'lük bir oranla artırması demektir. Yerli ve yabancı literatürlerde yapılan benzer araştırmalar incelendiğinde benzer sonuç bulunduğu gözlenmiştir. Örneğin yerli literatürler incelendiğinde; Yavuz, 2010 yılında Polatlı ilçesindeki üreticilerin tarım sigortası yaptırmadaki karar verme sürecinde gelirin pozitif etkili olduğunu, Tümer, 2011 yılında Tokat ilindeki üreticilerin tarım sigortası yaptırma istekliliğinde gelirin pozitif etkili olduğunu ve Kiracı ve ark., 2014 yılında Trakya'da bağcılık yapan işletmelerin ürün sigortasını yaptırmayı etkileyen faktörlerden gelirin pozitif etkili olduğunu logit analizi sonucu belirlemişlerdir. Yabancı literatürler incelendiğinde; Arshad ve ark., 2015 yılında sel sigortasına karşı üreticilerin tutumunda DB logit analiz yardımı ile gelirin pozitif etkili olduğunu, Ye ve ark., 2015 Çin Human da

ki çiftçilerin hassas sigortaya katılımlarını etkileyen faktörlerden gelirin pozitif ve Balmassaka ve ark., 2016 kuraklık sigortasına karşı üreticilerin gelirlerinin pozitif ilişkili olduğunu yapmış oldukları logit analizi sonucu ortaya koymuşlardır.

Yine %10 önem seviyesinde üreticilerin ilkokul mezunu olma olasılığı ile tarım sigortası yaptırma olasılığı arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Beklendiği gibi eğitim durumu ile sigortası yaptırma arasında pozitif yönlü bir ilişkisi, bu sonuç doğrultusunda çıkarılabilir. Çünkü ilkokul mezunu olanlar olmayanlara göre %29 olasılıkla daha az sigorta yaptırmaya meyilli olduğu analiz sonucunda ortaya konulmuştur. Benzer sonucu Tümer (2011), Arshad ve ark. (2015) ve Balmassaka ve ark. (2016) eğitim seviyesi olarak aldıkları değişkeni uyguladıkları logit analizi sonucunda tarım sigortası yaptırmada negatif etkili olduğunu bulmuşlardır. Ancak Ye ve ark. (2015) araştırmasında ortaokul mezunu olan, lise ve kolej mezunu olan üreticilerinin tarım sigortası yaptırmada pozitif ilişkili bir sonuca varmıştır. Bu da eğitim seviyesi arttıkça Çin'deki üreticilerin tarım sigortası yaptırma olasılığını yapacağına bir ışığıdır.

%5 önem seviyesinde anlamlı bulunan üreticilerin sahip olduğu arazi büyüklüğü ile tarım sigortası yaptırma arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Üreticilerin bir birimlik arazisinin genişlemesi halinde, tarım sigortası yaptırma olasılığının %1 olasılıkla arttırmasını beklenmektedir. Benzer sonuçları Tümer (2011), Arshad ve ark. (2015) ve Balmassaka ve ark. (2016) sigorta yaptırmada ki etkili faktörleri belirlenmesi için yaptıkları analiz sonuçlarında arazi büyüklüğünün pozitif etkili olduğunu ortaya koymuşlardır.

%1 önem seviyesinde anlamlı bulunan sürekli afetlerin olması tarım sigortası yaptırmayı yönetme etkisi ile tarım sigortası yaptırma arasında pozitif yönlü bir ilişki olası bir sonuç olarak ortaya konulmuştur. Yani risklerin bir birimlik artışı endişesi tarım sigortası yaptırma olasılığını %34 olasılıkla arttırması beklenmektedir. Kiracı ve ark. (2014) araştırmalarında bağcılık yapan üreticilerin sigorta yaptırmadaki etkili faktörlerden birinin riskin pozitif etkili olduğunu analiz sonucunda bulmuş ancak istatistiki olarak önem seviyesi anlamlı bulunmamıştır.

Çizelge 3. Üreticilerin Sigorta Yaptırmasını Etkileyen Faktörlerin Binary Logit Analiz Sonucu

	Kat Sayı	Standart Hata	z	$ z > Z^*$	Marjinal Etki
Sabit	-4.81957*	2.53399	-1.90	.0572	
YAS	.02034	.03373	.60	.5465	.00251
ILKOKUL	-2.29105*	1.18885	-1.93	.0540	-.28932**
ORTAOKUL	-1.60331	1.18242	-1.36	.1751	-.18457
ARAZI	.01554**	.00704	2.21	.0272	.00192**
UYEKOOP	-.20564	.69067	-.30	.7659	-.02507
UYEBIRLIK	.41096	.70265	.58	.5586	.05102
GELIR	.75128D-04*	.4117D-04	1.82	.0680	.92664D-05*
TARIMDIS	.84841	.93020	.91	.3617	.10464
PRIM	.58327	.70194	.83	.4060	.07356
RISK	2.23166***	.68967	3.24	.0012	.34267***
TANIDIK	.36918	1.21061	.30	.7604	.04507
DEVLDES	.87849	1.23841	.71	.4781	.10735
GORME	-.31725	.95856	-.33	.7407	-.03946
SORKARS	-.63852	1.20386	-.53	.5958	-.07645

Not: ***, **, * ==> Önem seviyesinde temsili %1, %5, %10

Log Likelihood Function	-34.82823
Restricted Log Likelihood	-60.95344
Chi Squared [14 D.F.]	52.25041
Significance Level	.00000
Mcfadden Pseudo R-Squared	.4286092

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Konya ili Akşehir ilçesindeki kırsal alandaki üreticilerin tarım sigortası yaptırmaları ve tarım sigortası yaptırmalarını etkileyen bazı faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, bitkisel üretim yapan üreticilerin yarısından fazlasının tarım sigortası yaptırdığı belirlenmiştir. Üreticilerin yarısından fazlasının kooperatiflere ve birliklere üye olduğu gözlemlenmiştir. Buda üreticilerin örgütlenmeye karşı bilinçli bir yapı sergileyerek bilinç seviyelerinin yüksek olmasının bir işareti olabilir. Ayrıca üreticilerin gerek ek gelir gerekse risk olayını azaltmak için büyük bir çoğunluğunun (%74,44) tarım dışı gelirinin olduğu belirlenmiştir. Üreticilerin tarım sigortası yaptırmada primlerin, sürekli afet yaşamaların ve bir önceki yılda ya da yıllarda olumsuz olaylar yaşamasından dolayı tarım sigortası yaptırdığı bu araştırma ile bir kez daha ortaya konulmuştur. Buda devletin üreticiyi korumak amaçlı desteklediği politikalarından biri olan tarım sigortasının bilinçli üreticiler tarafından benimsenip uygulandığının bir göstergesidir. Nitekim araştırma kapsamın görüşülen üreticilerin devlet desteğinin olması ve yakın çevrelerinden görüp sigorta yaptırmalarında olumlu bir etkinin olmadığını da araştırma sonuçlarından biridir. Yani bitkisel üretim yapan üreticilerin tarım sigortalarından haberdar ve yakın çevresinin sigortadan yararlandığını görmektedir. Üstelik her yıl bir önceki yıla göre doğal afetlerden zarar görme oranı fazladır. Buna rağmen üreticiler devletin desteği olan tarım sigortası yaptırmaya ılımlı bakmamaktadır. Buradan da devletin yeterince tanıtım ve tarım sigortasına karşın güvence vermeme eksikliği olabilir. Buna karşın tanıtımı veya uygulamayı ya da daha fazla reklamları gerekli kurum-kuruluşların yapması bu araştırma sonuçları doğrultusunda önerilebilir.

Tarım sigortası yaptırmamanın istatiki olarak etkileyen faktörlerin etkisini b.logit analizi yardımı ile ortaya konulmaya çalışılmıştır. Analiz sonucunda üreticilerin eğitim seviyesinden ilkökulu mezunu olma olasılığı tarım sigortası yaptırmaya eğiliminde olumsuz etki yapması beklenmektedir. Yani eğitim seviyesi düştüğünde tarım sigortası yaptırmaya eğilimleri üreticilerin azalması olası bir sonuçtur. Üreticilerin arazi büyüklüklerinin artması ve gelirlerinin artması tarım sigortası yaptırmaya karşı bir eğilim olması ihtimal olacağı analiz sonucunda belirlenmiştir. Tarım doğal afetlere açık bir özellik olması ve bu da oluşacak herhangi bir riski doğurması ve bu olasılığında artması tarım sigortası yaptırmaya olası pozitif etki yaptığı analiz sonucunda ortaya konulmuştur. Kısacası bu çalışmanın istatistiki sonuçları doğrultusunda üreticilerin eğitimi seviyesi ve gelirinin, yenilikleri benimsemede ya da riski azaltma, ürününü korumak için sigorta yaptırmaya eğiliminde etkili olduğunu ortaya koymuştur. Tarım sigortasıyla uğraşan kurum ve kuruluşların sigortayı benimsetmede bu araştırma sonuçları ışığında üreticilerin tarım sigortasında haberdar ancak güveni olmadığı bu yönlü politikalar geliştirilmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Arshad, M., Amjath-Babu, T. S., Kächele, H., and Müller, K. 2015. What drives the willingness to pay for crop insurance against extreme weather events (flood and drought) in Pakistan? A hypothetical market approach. *Climate and Development*, 8(3), 234-244.
- BalmaIssaka, Y., Wumbei, B. L., Buckner, J., and Nartey, R. Y. 2016. Willingness to participate in the market for crop drought index insurance among farmers in Ghana. *African Journal of Agricultural Research*, 11(14), 1257-1265.
- Cankurt, M., Miran, B., ve Gülsoylu, E. 2009. Çiftçilerin Traktör Tercihlerinin Konjoint Analizi İle Belirlenmesi. *Tarım Makinaları Bilimi Dergisi*, 5(1) s:29-34.
- Cankurt, M. Miran, B. ve Şahin, A. 2010. Sığır Eti Tercihlerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: İzmir İli Örneği. *Hayvansal Üretim* 51: 16-22.
- Dinler, T. 2004. Avrupa Birliği ve Türkiye Tarımında Risk Yönetim Programları, (www.zmo.org.tr/etkinlikler/abgst03/17.pdf).
- Engindeniz, S. 2010. İzmir'de Domates Üreticilerinin Sulama ve Kuraklıkla İlgili Tutum ve Davranışlarının Analizi. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 47(3), s: 321-330.
- Ertan, A. ve Gök M. 2012. Eğirdir İlçesi Tarım Üreticilerinin Tarım Sigortası Yaptırmaya Karar Verme Sürecinde Etkili Olan Faktörlerin Analizi Üzerine Bir Araştırma. *Ondokuzmayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Araştırmaları Dergisi*, Cilt, 3 sayı 5, s:66-76.
- Greene, W.H. 2011. *Econometric Analysis*. Seventh Edition. Prentice Hall. ISBN-10: 0131395386. New Jersey.
- Kalaycı, Ş. 2010. SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. BRC Matbaacılık, Ankara.
- Kıracı, M. A., Kıran, T., Solak, E., , Doğu, K., ve Altıntaş, A. 2014. Trakya'da Yer Alan Bağcılık İşletmelerinde Ürün Sigortası Uygulamalarına Yönelik Üreticilerin Yaklaşımları, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözümler. *Trakya University Journal of Natural Sciences*, 15(1).
- Newbold, P. 1995. *Statistics for Business and Economics*, Prentice-Hall, New Jersey.

- Stephenson, B. 2008. Binary response and logistic regression analysis. www.public.iastate.edu/~stat415/stephenson/stat415_chapter3.pdf. adresinden 22 Kasım 2008 tarihinde edinilmiştir.
- Şahin, A., ve Miran, B. 2007. Çiftçi Algılarına Göre Bitkisel Ürünlerin Risk Haritası Bayındır İlçesi Örneği. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 44(3), s: 59-74.
- Tümer, E. İ., ve Birinci, A. 2013. TRA I Bölgesindeki Çiftçilerin Riske Karşı Tutumları Açısından Sosyo-Ekonomik Özellikleri. Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi, 7(1), s:55-66.
- Tümer, E. İ. 2011. Bitkisel Ürün Sigortası Yaptırma İsteğinin Belirlenmesi: Tokat İli Örneği. Atatürk Üniv. Ziraat Fak. Derg., 42 (2): 153-157.
- Tümtaş, H. 2007. Tarım Sigortaları Havuzu Modelinin Geleceği. Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı, İstanbul.
- Yavuz, G. G. 2010. Polatlı ilçesinde üreticilerin tarım sigortası yaptırmaya karar verme sürecinde etkili olan faktörlerin analizi. Online <http://www.tepge.gov.tr/dosyalar/yayinlar/40723d9645464ac2bd3e0878e907f107.pdf>. Erişim tarihi: Ağustos.
- Ye, T., Liu, Y., Wang, J., Wang, M., and Shi, P. 2015. Farmers' crop insurance perception and participation decisions: empirical evidence from Hunan, China. Journal of Risk Research, 1-14.